

Munich Personal RePEc Archive

Bulgaria and EU PTAs

Marinov, Eduard

Economic Research Institute at BAS

2017

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/84314/>

MPRA Paper No. 84314, posted 02 Feb 2018 06:06 UTC

**БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА
ДЕСЕТ ГОДИНИ
В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

©
Проф. д.и.к.н. Росица Рангелова,
Проф. д-р Емил Панушев,
Проф. д-р Татяна Хубенова-Делисивкова,
Проф. д-р Искра Христова-Балканска,
Доц. д-р Даниела Бобева-Филипова,
Гл. ас. д-р Едуард Маринов,
Гл. ас. д-р Юлия Стефанова,
Д-р Иван Бянов,
Невена Бянова,
Яна Пальова,

автори, 2017 г.

Рецензенти: Проф. д.и.к.н. Лилия Каракашева
Ст.н.с. д-р Симеон Дянков
Отговорен редактор: проф. д-р Емил Панушев

© FastPrintBooks, издател, 2017 г.
ISBN: 978-619-7312-71-3

4.3. Постигнати резултати в сравнение с новите страни членки	186
--	-----

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Външноикономически отношения

1. Външнотърговските отношения на България	196
1.1. Динамика на стокообмена	196
1.2. Стокова структура на търговията	202
2. България и Споразуменията за преференциална търговия на ЕС	207
3. Външноикономическата ориентация на България	213
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	221

Гл. ас. д-р Едуард Маринов

1. ВЪНШНОТЪРГОВСКИТЕ ОТНОШЕНИЯ НА БЪЛГАРИЯ

Като изразител на външния сектор на дадена икономика външнотърговският стокообмен е показателен за нейната отвореност, за участието ѝ в международното разделение на труда, международната ѝ търговска специализация и конкурентоспособност. На теория интеграционните процеси стимулират външнотърговския стокообмен, особено в рамките на съответната общност, допринасят за задълбочаването на процеса на отваряне на икономиката и подобряват условията на търговия за техните членове, но в същото време създават предпоставки за засилване на негативните ефекти за участващите икономики при появата на кризи.

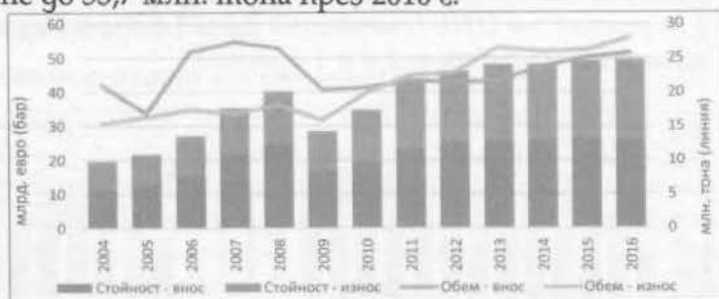
Това обуславя необходимостта от оценка на динамиката на външната търговия със стоки на България през периода преди и след присъединяването ни към ЕС, за да се отчете влиянието му върху насочеността на стокообмена на страната. Важно е сравнението на данните за търговията със стоки на България с тези за ЕС (общо) и за догонващите икономики в Съюза – новоприетите държави от Централна и Източна Европа (Естония, Литва, Латвия, Полша, Румъния, Словакия, Словения, Унгария, Хърватска и Чешката република). Обхванат е периода 2004 – 2016 г. за да е налице база за сравнение с развитието преди присъединяването ни към ЕС, а от друга, за да могат да се отразят промените, настъпили в резултат от приемането през 2004 г. на централно- и източноевропейските държави.

1.1. ДИНАМИКА НА СТОКООБМЕНА

Членството на България в ЕС допринася за разширяване на обема и стойността на външнотърговския стокообмен. За периода 2004 – 2016 г. общата стойност на външната търговия нараства близо 2,5 пъти – от 19,6 до 49,5 млрд. евро, но голяма част от увеличението е осъществена още преди присъединяването ни към ЕС – през 2007 г. стойността на стокообмена е 35,4 млрд. евро (фиг.

78).¹¹⁴ След това вследствие на глобалната финансова криза се отчита сериозен спад – с близо 12 млрд. евро, като през 2009 г. стойността достига до 28,6 млрд., последван от рязко покачване до 46,2 млрд. евро през 2012 г., а до края на периода е налице постепенно слабо повишение. Подобна, но по-плавна е и тенденцията към нарастване на количествения обем на търгувани стоки, който през 2004 г. е 36 млн. тона, през 2008 г. нараства до 44 млн. тона, със спад до 36 млн. тона през 2009 г., последван от постепенно постоянно покачване до 53,7 млн. тона през 2016 г.

Подобни са и тенденциите, които се наблюдават и при вноса и износа. Ръстът до пиковата 2008 г. се характеризира с изпреварващи темпове на увеличение на

Фигура 78. Динамика на външната търговия на България, 2004 – 2016 г.

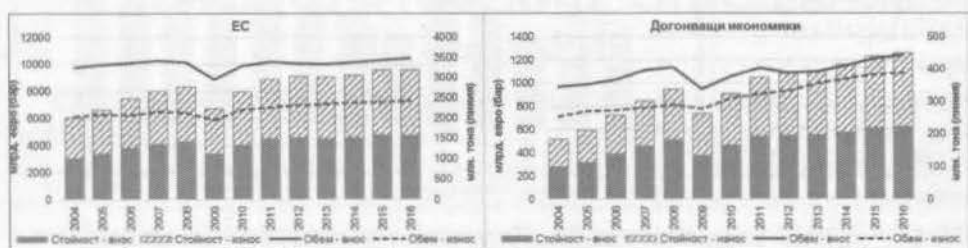
вноса спрямо износа (съответно до 25 и 15 млрд. евро), но спадът през 2009 г. е по-сериозен при вноса – общата му стойност се понижава с близо 1/3, докато при износа намалението е по-малко – с 23% спрямо 2008 г. През целия период на членство на България в ЕС след глобалната криза стойността на износа нараства по-бързо от тази на вноса, като през 2016 г. двата показателя достигат съответно до 23,5 и 26 млрд. евро. Тази тенденция е още по-изявена при обема на търговските потоци – и тук след 2011 г. експортът изпреварва импорта, който все още не е достигнал стойността си отпреди глобалната криза. През 2016 г. България изнася 28 млн. тона, а внася 25,7 млн., като в периода на членството на страната в ЕС първият показател е нараснал с над 11 млн. тона, а вторият е намалял с малко над 2 млн. тона.

По отношение на стойността на общия стокообмен тенденциите в ЕС и догонващите икономики от Централна и Източна Европа (ЦИЕ), които могат да бъдат отчетени през наблюдавания период, са сходни с тези за България (фиг. 79). Трябва да се отбележи, че спадът в общия стокообмен през 2009 г. и в двата случая е по-плавен, отколкото у нас (намаление с 20% за ЕС, 22% за ЦИЕ и 30% за България спрямо 2008 г.). Общото увеличение на стойността на търгов-

¹¹⁴ Всички използвани в изследването данни са собствени изчисления на автора на базата на информация за вноса и износа от Евростат (база данни EU trade since 1988 by SITC [DS-018995], последно посета на 31.03.2017 г.).

ските потоци в догонващите икономики е подобно, но малко по-слабо от това в нашата страна, докато в ЕС то е доста по-ограничено.

И при догонващите икономики, и при ЕС през целия разглеждан период (2004 – 2016 г.) стойностите на вноса и на износа са близки до тези в България. Навсякъде се наблюдава по-голямо увеличение при износа, като през последните три години от периода той дори изпреварва вноса. Темпът на нарастване на износа за България обаче е по-бърз (2,93 пъти от 2004 г. и 1,74 пъти от 2007 г.), отколкото в страните от ЦИЕ (съответно 2,6 и 1,6 пъти) и особено в сравнение с този в ЕС (съответно 1,6 и 1,2 пъти).

Фигура 79. Динамика на външната търговия на ЕС и догонващите икономики, 2004 – 2016 г.

По-различно е положението при обема на търговските потоци – в ЕС той е относително постоянен (и общо, и по отношение на вноса и на износа) със слабо увеличение – от 5,3 до 5,9 млрд. евро. (спад се наблюдава единствено през 2009 г.) В новите страни членки общият обем нараства, но промените не са толкова резки и през 2016 г. той достига 835 млн. тона. И при ЕС, и при догонващите икономики обаче за разлика от България през целия период 2004 – 2016 г. обемът на вноса остава по-голям от този на износа.

По-бързото нарастване на стойността на износа на България води до постоянно намаляващ дефицит по търговската сметка – при приемането ни в ЕС нетният износ на страната е около -8,4 млрд.

Фигура 80. Нетен износ, 2004 – 2016 г. (млрд. евро)

евро, докато през 2016 г. е -2,6 млрд. (фиг. 78). Свиването на дефицита обаче е по-скоро в резултат от спад на вноса, отколкото от увеличение на износа. Тенденцията към по-бързо нараст-

ване на износа, характерна и за ЕС, и за догонващите икономики от ЦИЕ, пък води до преминаването на отрицателната стойност на нетния износ в положителна, като през 2016 г. стойността му достига до 119 млрд. за ЕС и 11,7 млрд. евро за ЦИЕ.

Обратно се наблюдава при количествените обеми на търговията – тук в ЕС и в страните от ЦИЕ нетният износ запазва отрицателната си стойност (съответно -1 млрд. и -55 млн. тона), докато в България след 2011 г. количеството на изнасяните стоки е по-голямо, отколкото на внасяните, и през 2016 г. нетният износ достига 2,3 млн. тона.

Отвореност на икономиката

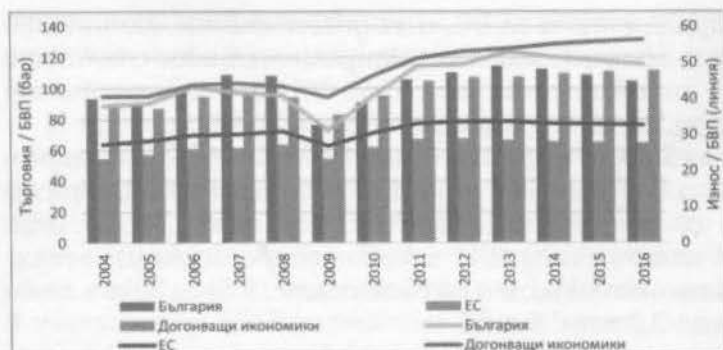
Традиционен индикатор, който се използва при анализа на външната търговия, е „отвореността на икономиката“. Той представлява отношението на външната търговия към БВП и служи като показател за равнището на интегрираност на икономиката на дадена държава в световната, т.е. като измерител на степента на международното ѝ свързване. Чрез изследване на степента на отвореност на националната икономика се установява нейното участие в международното разделение на труда, интеграцията ѝ в световното стопанство, зависимостта на ѝ от процесите в световната икономика. За да се определи степента на отвореност на икономиката, тук са използвани показателите „експортна квота“¹¹⁵ и „външнотърговска квота“.¹¹⁶

Членството на България в ЕС води до все по-голяма отвореност на икономиката. През разглеждания период динамиката на показателя „външнотърговска квота“ е непостоянна – от 2005 до 2008 г. е налице повишаване (от 92 до 108%), след което в резултат от световната криза през 2009 г. той спада до 76%. От 2010 до 2013 г. се наблюдава нарастване до 114%, след което стойността на показателя намалява с по около 4 процентни пункта годишно, достигайки 104,6% през 2016 г. (фиг. 79). За целия период 2004 – 2016 г. дялът на общия стокообмен към БВП на страната се повишава с близо 11 процентни пункта, но поради по-високата стойност на показателя през 2007 г., последвана от глобалната криза, и най-вече след спада през последните две години, за периода на членство на България в ЕС дялът на търговията със стоки в БВП намалява с близо 4 процентни пункта.

При показателя „експортна квота“ динамиката е по-различна – и тук е налице чувствителен спад през 2009 г. (с 10 процентни пункта до 31%), последван от сериозно нарастване до 53% през 2013 г., след което и той намалява, макар и по-слабо – с по около 1 процентен пункт годишно и през 2016 г. износът заема 50% от

¹¹⁵ Отношение на износа към БВП.

¹¹⁶ Отношение на външнотърговския стокообмен към БВП.

Фигура 81. Дял на търговията със стоки в БВП, 2004 – 2016 г. (%)

БВП на България. Общото увеличение за периода 2004 – 2016 г. е с 12 процентни пункта, като в рамките на членството ни в ЕС също е отчетено покачване – с 8 процентни пункта.

През целия изследван период стойностите и на двата показателя за нашата страна са доста по-високи от тези за ЕС. При външнотърговската квота България изпреварва Съюза с около 40 процентни пункта. Трябва да се отбележи, че там спадът в резултат от глобалната криза е по-плавен, както и през последните години от периода, когато в стойността на този показател за ЕС е налице застой. При експортната квота намалението в ЕС също е по-равномерно, отколкото у нас (от 31% през 2008 до 27% през 2009 г.). Последвалото нарастване обаче е много по-бързо при България, като през 2013 г. разликата с ЕС се увеличава на близо 20 процентни пункта, за да достигне до 17 през 2016 г.

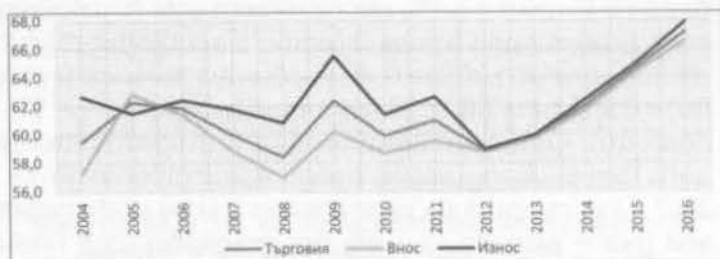
При догонващите икономики от Централна и Източна Европа и общият стокообмен, и износът заемат малко по-сериозен дял от БВП през 2016 г. (съответно 112 и 56%). При втория показател това е характерно за целия изследван период, но по отношение на външнотърговската квота тези държави догонват България по време на глобалната криза, а през последните три години дори я изпреварват. Като цяло *новите държави членки са по отворени по отношение на търговията със стоки, отколкото старите.*

Търговия в ЕС

Членството на страната в ЕС води до повишаване на дела на вътрешнообщностната търговия. Разглеждайки динамиката на нейния дял в България за периода 2004 – 2016 г., могат да се обособят два периода. От 2004 до 2011 г. делът на търговията с държавите от ЕС остава относително еднакъв – 58 – 61% от общите търговски потоци на страната, като не се забелязва съществена разлика вследствие на присъединяването ни. Единствената година, когато е отчетено рязко нарастване на дела на вътрешнообщностната търговия (от 58 до 62%, най-висок дял за целия период) е 2009 – очевидно като отговор на световната финансова криза, започнала през 2008 г. но след това нивата отново се стабилизират до около 60%. През почти целия период след 2004 г. износът надви-

шава вноса с 2 – 5 процентни пункта с изключение на 2005 и 2006 г. (когато вносът е с 1 – 2 процентни пункта повече от износа), а през последните две години делът по двата показателя е почти изравнен, което се дължи на резкия спад (близо 4 процентни пункта) в дела на износа на България за ЕС (фиг. 82). От 2012 г. трите показателя – делът на общата търговия, на вноса и на износа за ЕС, са с почти еднакви стойности през отделните години, като се отбелязва обща тенденция към постоянно нарастване (с около 1 процентен пункт годишно), достигайки до най-високите си нива през 2016 г. (съответно 67,2, 66,5 и 67,9%).

Общата тенденция по отношение на вътрешнообщностната търговия е сходна и при ЕС, но с по-плабви изменения – делът ѝ е по-нисък, от-

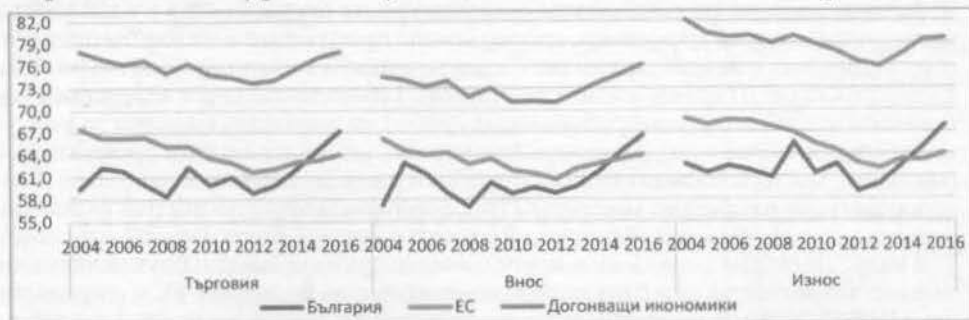

Фигура 82. Дял на търговията на България с държави – членки на ЕС, 2004 – 2016 г. (%)

колкото в България, достигайки 64% през 2016 г. При догонващите икономики от Централна и Източна Европа пък нейният дял е по висок – 78% през 2016 г. В тези държави, въпреки че при износа се наблюдава известен спад за периода като цяло, делът му за ЕС остава много голям – близо 80%.

Във връзка с търговията в ЕС трябва да се отбележи и сериозното намаляване на дефицита в нетния износ на България, отчетено през наблюдавания период и особено по време на членството на страната в Съюза – от -5 млрд. евро през 2007 г. до малко под -1 млрд. през 2016 г. (фиг. 83).

Членството ни в ЕС не оказва съществено влияние в географската структура на стокообмена с трети страни – водещи търговски партньори остават Турция и Русия (с общо около 40% от търговията

Фигура 83. Дял на търговията с държави – членки на ЕС, 2004 – 2016 г. (%)

извън ЕС). В търговията с Русия (особено вносом) се наблюдават значителни колебания през различни години от периода. Те могат да се обяснят най-вече от гледна точка на стоковата структура на вноса от тази държава, състоящ се преди всичко от енергийни носители, при които цените на международния пазар търпят сериозни и чести промени. През последните две години от изследвания период се отчита спад, който се дължи по-скоро на намаляването на вноса на продукти на първичния сектор, отколкото на мерките на ЕС срещу Русия. Сред основните търговски партньори на България през целия период с определени колебания е Китай с 8-9% от стокообмена (с изключение на годините след глобалната криза, когато е малко по-нисък: 5 – 6%). Сравнително голямо място в търговията заемат и съседните ни държави – Сърбия и БЮР Македония (по около 4 – 5% от търговските потоци). Относителният дял в търговията ни със САЩ намалява (от 8% в годините преди членството до 3 – 4% в периода след 2007 г.) за сметка на появата на някои нови партньори с по-сериозен дял – Египет (3 – 4% от търговските потоци на страната през последните 4 години), Сингапур (2 – 3%) и др.

След присъединяването са налице някои изменения в общата географска насоченост на търговските потоци на страната извън Съюза. Интересно е пренасочването на българската търговия от развитите държави (членуващи в ОИСР) към страните от БРИКС – преди световната финансова криза търговията ни с държавите от ОИСР надвишава тази с БРИКС 1,5 – 1,7 пъти, докато от 2008 г. досега е обратното – търговските потоци към БРИКС са с 1,3 – 1,6 пъти повече, отколкото към развитите икономики.

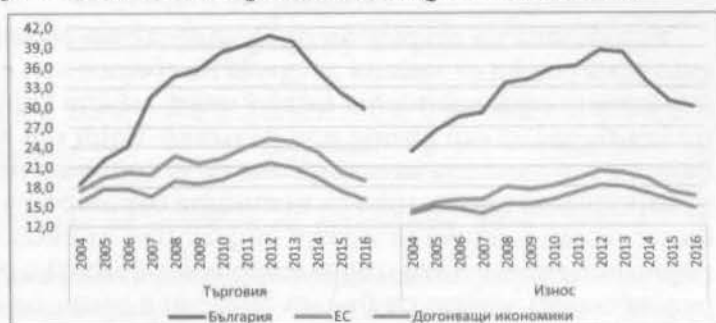
1.2. СТОКОВА СТРУКТУРА НА ТЪРГОВИЯТА

В България делът на продуктите на първичния сектор в общия стокообмен нараства почти двойно от 2004 до 2012 г. (общо с 22 процентни пункта), когато достига 40,7%.¹¹⁷ През следващите години се

¹¹⁷ За изчисляване на стоковата структура на търговията е използвана методологията на Евростат, според която продуктите на първичния сектор включват стокови групи от Стандартната международна търговска класификация: 0 (храни и живи животни), 1 (безалкохолни и алкохолни напитки и тютюн), 2 (необработени (сурови) материали, негодни за консумация, изкл. горивата), 3 (минерални горива, масла и подобни продукти), 4 (мазнини, масла и восъци от животински и растителен произход) и 68 (благородни и други цветни метали). Преработените продукти пък са всички останали стокови групи без група 9 (стоки и сделки, неупоменати друге). Тъй като стоките и сделките, неупоменати друге, почти без изключение заемат много нисък дял в търговските потоци на България, ЕС и страните от ЦИЕ (1 – 3%), в изследването е анализиран делът на продуктите на първичния сектор в търговията като показателен и за преработените продукти (остатъка до 100%).

наблюдава постоянно намаление, като през 2016 г. продуктите на първичния сектор заемат 29,8% от общите търговски потоци на страната, т.е. делът им е почти същият, както при приемането ни в ЕС през 2007 г. Подобна е и тенденцията в износа, но там делът на тези продукти е по-висок още през базовата 2004 г. (23%), а увеличението до 2012 г. и последващият спад са по-плавни.

Прави впечатление, че при ЕС и при страните от ЦИЕ промените в дела на търговията и износа на продукти на първичния сектор са подобни на тези в България, но са много по-плавни –

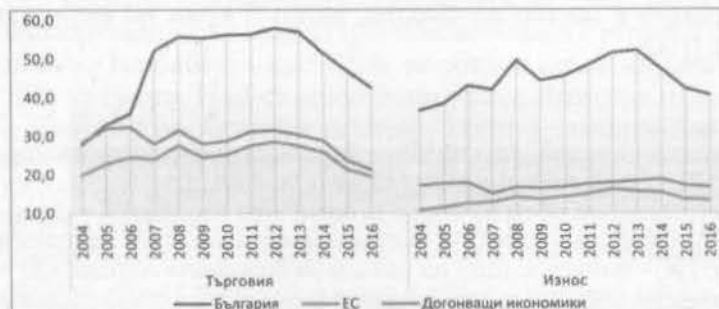
Фигура 84. Дял на продуктите на първичния сектор в търговията, 2004 – 2016 г. (%)

липсва рязкото увеличение, наблюдавано у нас през 2004 – 2012 г. През 2004 г. делът на тази група продукти в търговията на България, страните от ЦИЕ и ЕС е почти равен. В ЕС през целия период те заемат 1/5 до 1/4 от общите търговски потоци (19% за 2016 г.) и 15 – 20% от експорта (16% за 2016 г.), а в страните от ЦИЕ делът им е още по-нисък – 16 – 20% от търговията (16% за 2016 г.) и 14 – 18% от износа (14,7% за 2016 г.). И при Съюза, и при догонващите икономики е налице общо нарастване с 1 процентен пункт спрямо 2004 г., но и спад с 1 процентен пункт спрямо 2007 г.

Още по-големи са наблюдаваните разлики по този показател в търговията ни с трети страни, нечленуващи в ЕС – и тук делът на търговията се увеличава двойно до 2012 г., достигайки 58% от общите търговски потоци, след което намалява до 42,5% през 2016 г. През 2004 г. България отново стартира с еднакви нива с догонващите икономики от ЦИЕ,

но докато те се приближават до общия за ЕС дял (20 – 28%, за 2016 – 19,5%), нашата страна се отдалечава от него.

Сериозното присъствие на

Фигура 85. Дял на продуктите на първичния сектор в търговията с трети страни, 2004 – 2016 г. (%)

продукти на първичния сектор е още по-ясно изразено при износа ни за трети страни, където за целия наблюдаван период делът им от българския експорт е 2 – 3 пъти по-голям, отколкото в ЕС и в държавите от ЦИЕ – през 2016 г. той е 40,6% от износа на България, 13,3 от този на ЕС и 16,7% при дъгонващите икономики.

Условия на търговия

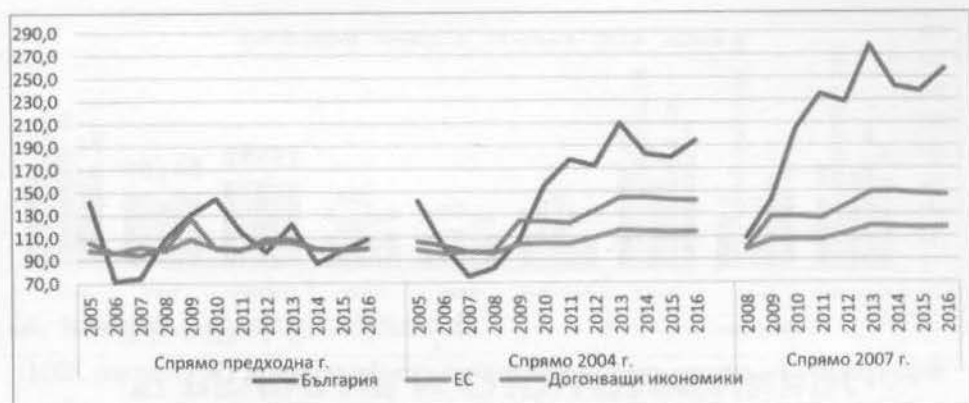
Условията на търговия представляват съотношението, в което една стока се заменя за друга на световния пазар. Те могат да изразяват отношението между цени, между количества или между комбинация от двете при размяна. Един от най-често използваните показатели за измерване на условията на търговия в международната икономика са нетните бартерни условия на търговия – съотношението между индексите на експортните и на импортните цени. Този индикатор показва колко единици чуждестранни стоки могат да бъдат внесени с единица експортен доход, т.е. какво количество вносни стоки може да се закупи срещу единица износни стоки. Когато цените на изнасяните стоки растат по-бързо от тези на внасяните или спадат по-малко от тях, условията на търговия се подобряват и изгодите от нея се увеличават. Обратно, когато цените на внасяните стоки растат по-бързо, отколкото на изнасяните, условията се влошават и изгодата от търговията за съответната държава намалява.¹¹⁸

При условията на търговия на България, изчислени на базата на промените спрямо предходната година, се наблюдават чувствителни колебания (фиг. 86) – започвайки със сериозно предимство на износа (стойността на индекса е 141) през 2005 г., през следващите две години условията на търговия се влошават (до около 70). До 2010 г. стойността на индекса отново се повишава (144), след което спада до 87 през 2014 г. През последните две години се наблюдава подобрение, като през 2016 г. тя отново е положителна, достигайки 108. При ЕС и при страните от ЦИЕ не се отчитат толкова сериозни флукутации – стойността на индекса е около 100 през целия период с изключение на няколко години (2009, 2012 и 2013 г.), когато е малко по-висока, като в края на периода той е неутрален (100).

¹¹⁸ За целите на анализа тук условията на търговията са представени като:

$$\frac{[(QI_0 * PI_0) / (QX_0 * PX_0)]}{[(QI_n * PI_n) / (QX_n * PX_n)]},$$

където QI_0 е количественият обем на вноса за базовата година; PI_0 – стойността на вноса за базовата година; QX_0 – количественият обем на износа за базовата година; PX_0 – стойността на износа за базовата година; QI_n – количественият обем на вноса за съответната година; PI_n – стойността на вноса за съответната година; QX_n – количественият обем на износа за съответната година; PX_n – стойността на износа за съответната година. За базови години са приети 2004 г., 2007 г. и предходната година.

Фигура 86. Индекс на условия на търговия, 2004 – 2016 г.

При базова година 2004 се отбелязва сериозно подобряване на условията на търговия за България, като през 2007 – 2008 и 2013 – 2014 г. и тук е налице спад, но в общи линии тенденцията е положителна и в края на периода стойността на индекса достига 194, т.е. е с 53 пункта над тази в ЦИЕ и с близо 80 пункта повече от ЕС. Разликите са още по-големи при базова година 2007 г. – условията на търговия за България са положителни през целия период, като през 2016 г. стойността на индекса достига до 257 – с над 110 пункта повече от ЦИЕ и с близо 140 повече от ЕС.

Чувствителното подобряване на условията на търговия за България през периода за членство означава, че страната успява да акумулира повече капитал с помощта на износа си, отколкото харчи за вноса си.

Динамика на търговските потоци

В рамките на наблюдавания период външнотърговските отношения на България се развиват динамично. Общият стокообмен нараства със 153% (фиг. 85), като износът се увеличава по-бързо от вноса (съответно 194 и 124%). Повишаването на стойността и обемите на търговските потоци е доста по-голямо при търговията с ЕС, където стокообменът расте със 186%, експортът – с 218%, а импорът – със 161%. При търговията с трети страни нарастването е по-бавно – със 105% за общия стокообмен, 153% за износа и 75% за вноса. Най-съществено е засилването на търговията с продукти на първичния сектор, които заемат все по-сериозно място в търговските потоци на страната. Тук вносът расте по-бързо от износа (съответно с 336 и 278%), като общото увеличение на търговията с продукти на първичния сектор е с 336%. При преработените продукти повишението за периода 2004 – 2016 г. е доста по-слабо, но като положителен може да се отбележи фактът, че експортът нараства почти два пъти по-бързо от импорта – съответно със 168 и 87%.

По всички посочени индикатори наблюдаваният ръст на търговия-

Фигура 87. Ръст на стойността на стокообмена (% спрямо 2004)

та на България е значително по-висок, отколкото в ЕС като при голяма част от тях той е с 2 до 3 пъти (а понякога и повече) по-бърз от този в Съюза. Увеличението е по-голямо и в сравнение с догонващите икономики от ЦИЕ като тук изключение прави ръстът в стойността на вноса, износа и общата стойност на търговията с държави извън ЕС, както и на вноса на преработени изделия.

*

Членството на България в ЕС има положителен ефект върху развитието на външнотърговските ни отношения. Разширява се обемът и стойността на външнотърговския стокообмен, както и че нараства стойността и дялът на вътрешнообщностната търговия в търговските потоци на страната. Българската икономика става все по-отворена и пълноценно участваща в глобалните търговски отношения. Това се отнася особено за износа, който се увеличава както номинално, така и в сравнение с ЕС и с останалите догонващи икономики от Централна и Източна Европа, членуващи в него. Подобрят се условията на търговия по отношение на общия стокообмен на България, като и при този показател ръстът е доста по-висок и от средния за Съюза, и спрямо догонващите икономики от ЦИЕ. Като положителен може да се отчете също фактът, че у нас влиянието на глобалната финансова криза и на суверенната криза в Еврозоната се усеща, но е по-слабо, отколкото за ЕС като цяло и не засяга всички аспекти на външнотърговските отношения.

Същевременно, въпреки нарастването на стойността и обема на търговските потоци, особено в рамките на ЕС, по-голямата отвореност на икономиката и подобряването на условията на търговия, се наблюдава влошаване на стоковата структура поради по-значителния ръст в търговията на продукти на първичния сектор за сметка на преработените продукти, особено по отношение на стокообмена с трети страни. Тази тенденция се откроява и при вноса, но е много по-ясно изразена при износа, и е една от разликите между България не само с ЕС, но и с догонващите икономики от Централна и Източна Европа.

Авторски колектив
БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА
десет години в
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Рецензенти: Проф. д.ик.н. Лилия Каракашева
Ст.н.с. д-р Симеон Дянков

Отговорен редактор: проф. д-р Емил Панушев
Стилов редактор: Иван Дончев

Българска, първо издание

Издател: FastPrintBooks
Графичен дизайн (книжно тяло): Иван Дончев
Печат: FastPrintBooks, София
ISBN: 978-619-7312-71-3